

Les mer om:

- *Varsling i kommuner – særlig om varsling til kontrollutvalget*
- *Undersøkelser av økonomisk internkontroll i Tana kommune*
- *Kronikk: Hvor trykker skoen?
Om risiko for korrupsjon i kommunene*

<p>2 25 år siden...
Bjørn Bråthen</p> <p>3 En strategi for framtida
Styreleder Per Olav Nilsen</p> <p>4 Varsling i kommuner – særlig om varsling til kontrollutvalget1
Birthe Maria Eriksen, advokat, PhD. og partner i ADI Advokater AS</p> <p>6 Undersøkelser av økonomisk internkontroll i Tana kommune
Tone Jæger Karlstad, forvaltningsrevisor i KomRev NORD IKS</p> <p>9 Hvor trykker skoen? Om risiko for korrupsjon i kommunene
Lise Spikkeland, spesialrådgiver i KS</p> <p>11 Kontrollutvalgets forventninger til revisor og sekretariat
Jan Grønningen, leder av kontrollutvalget i Trøndelag fylkeskommune</p> | <p>13 NKRFs årsmøte 2022 – stø kurs
Bjørn Bråthen, seniorrådgiver i NKRF</p> <p>14 Tillitsvalgte i NKRF 2022-2023 etter valgene på årsmøtet i Ålesund 31. mai 2022</p> <p>15 Hva skjer?
Offentlig revisjon deltar på Arendalsuka 2022
Kommunenes avgjørende rolle under pandemien
Forsøk på identitetstyveri fortsatt dominerende IKT-sikkerhetsproblem
Høring – endringer i IKS-loven og ny budsjett- og regnskapsforskrift for IKS</p> <p>19 Nytt om navn
Artikkelprisene i pandemiårene
Rogaland Revisjon IKS</p> |
|--|--|

25 år siden...

Av **Bjørn Bråthen**

Nr. 4/1997 var sterkt preget av forbundets storslagne landsmøte i Bergen – det 24. i rekken. Som det står i et referat fra landsmøtet:

Landsmøtet i Bergen er historie. De saker som ble behandlet vil imidlertid være betydningsfulle og prege kommunerevisors hverdag i årene som kommer.

De tre landsmøtedagene, fra åpningen på Fløyen mandag morgen til avslutningen i Håkonshallen natt til torsdag, var preget av interessant informasjon, betydningsfulle vedtak og hyggelige opplevelser.

Av de betydningsfulle sakene som ble vedtatt på landsmøtet i 1997 kan nevnes ordningen med *forbunds-basert kvalitetskontroll* og reglene for *obligatorisk etter- og videreutdanning* for NKRFs medlemmer. Videre ble komitestrukturen endret ved at det ble etablert egne komiteer for hhv. revisjon, regnskap og kvalitetskontroll. Forbundets nye logo ble også presentert på dette begivenhetsrike landsmøtet.

Bladet viet også mye plass til det lederskiftet som ble resultatet av valgene i Bergen. Leif Aarebrot takket av etter seks år som styreleder, og Per-Martin Svendsen «rykket opp» som ny styreleder etter ni år som nestleder i styret.

I en takk til Aarebrot skriver Aase-Marit Fjellanger, som var styremedlem i samme periode:

Leifs innsats i de siste 6 årene (...), har vært med på å løfte vårt forbund i betydelig grad på de faglige plan og gir det beste utgangspunkt for det nye styret i det videre arbeid. Vi som har sittet nærmest Leif har opplevd det som morsomt og uhyre utfordrende å arbeide sammen med ham.

Den nyvalgte styrelederen ble også presentert i nr. 4/1997. Her røper Svendsen at han aldri har hatt som mål å bli forbundets leder. Men han følte det var naturlig, etter ni år som nestleder, å vurdere sitt kandidatur når Aarebrot ikke ønsket gjenvalg. Han mangler imidlertid ikke mot. Det har han tidligere vist ved flere anledninger. Bl.a. da han i forbindelse med sin tale under landsmøtemiddagen i Håkonshallen – etter sigende på sparket, sjarmerte deltakerne i senk ved å syng «Har en drøm». Det hører med til historien at Herborg Kråkevik bidro med den planlagte underholdningen.

Blant de faglige artiklene i denne utgaven nevnes NKRF servicekontors «Innsyn» om den nyutviklede metodikken for IT-revisjon. Denne metodikken var utviklet i regi av en arbeidsgruppe ledet av Børge Sundli og i samarbeid med innleid ekspertise fra Coopers & Lybrand. ●

Av Styreleder **Per Olav Nilsen**, NKRF

En strategi for framtida

NKRF har lagt bak seg et årsmøte og en fagkonferanse. Det hadde bare gått sju måneder siden forrige årsmøte, og dermed var det naturlig å videreføre strategien som ble vedtatt i fjor.

Men hva sier egentlig NKRFs strategi? Det er både en langsiktig del og en del med strategiske føringer.

NKRFs visjon er å være på vakt for fellesskapets verdier. Det er en visjon vi har hatt lenge, og den har ikke gått ut på dato – tvert om!

Vi opplever at den er midt i kjernen av det vi og våre medlemmer holder på med i det daglige. NKRFs medlemmer bekrefter at kommunenes regnskap gir et riktig bilde av den økonomiske situasjonen for fjoråret. I forbindelse med regnskapsrevisjonen gjøres det mange undersøkelser for å sjekke nettopp dette.

Våre medlemmer utfører forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller på oppdrag fra de folkevalgte, og dermed kan vi si mye om hvordan lover, regler og politiske vedtak følges opp. Og ikke minst, kan vi si mye om hvordan status er for de ulike tjenesteområdene som er viktige for innbyggerne.

Og vi må ikke glemme kontrollutvalgene og deres sekretariat. Gjennom sine bestillinger bidrar kontrollutvalgene til å få fram fakta som er nyttige for politikerne når de skal fatte sine beslutninger – og til sjuende og sist for innbyggerne når de skal gjøre sine valg.

Åpenhet i forvaltningen er et viktig prinsipp i Norge, og det bidrar NKRFs medlemmer til hver dag gjennom den jobben de gjør.

Og NKRF jobber kontinuerlig for å bedre rammevilkårene for kommunal kontroll og revisjon – slik at jobben kan gjøres bedre og etter standarder og retningslinjer vi alle slutter opp om.

Kort sagt, er det ønskede etterlatte inntrykk av NKRF at vi bidrar til at kommune-Norges drives i tråd med fellesskapets interesser.

For å få til dette må vi være den dominerende faglige aktøren på kontroll og revisjon av kommunal virksomhet. Det betyr at vi skal stå i front for en framtidsrettet utvikling av våre fagområder.

Et viktig delmål her er å være standardsettende organ. Viktigheten av dette bør ikke undervurderes. Våre regnskapsrevisorer følger de internasjonale revisjonsstandardene, og i tillegg har vi retningslinjer og standarder for tilleggsoppgavene kommuneloven pålegger oss. Dette er

retningslinjer og standarder som er allment akseptert i bransjen, og som derfor er retningsgivende for all regnskapsrevisjon i kommunal sektor. Det viser at vi setter høye krav til oss selv, men like mye gir det en mulighet for våre oppdragsgivere å vurdere den jobben vi gjør. Og det må vi tåle. Skal vi være ledende, må vi ha tillit.

Innen forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er dette like viktig, og standardene innen dette området er standardsettende for hele forvaltningsrevisjonsmiljøet i kommunal sektor. Vår forvaltningsrevisjons- og eierskapskontrollkomite er – som et ledd i dette arbeidet – i ferd med å avslutte det viktige arbeidet med oppdatering av veilederen for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Kontrollutvalgene og kontrollutvalgssekretariatene utfører ikke revisjon, men det betyr ikke at vi ikke skal utvikle metoder som tar mål av seg til å øke kvaliteten på arbeidet som sekretariatene gjør overfor kontrollutvalgene. Derfor har arbeidet med utvikling av anbefalinger og normer for sekretariatene skutt fart, og vår kontrollutvalgskomite jobber med dette. Vi skal ikke standardisere arbeidet som sekretariatene gjør, men hvis bransjen kan bli enige om noen anbefalinger og til slutt normer som øker kvaliteten, er ikke noe bedre enn det. Det må uansett hele tida være rom for lokalt skjønn fra kommune til kommune.

NKRFs strategi inneholder mye, men jeg vil trekke fram et delmål til – og det er bærekraft. Årsmøtet vedtok at «NKRF skal bidra til økt kvalitet i bærekraftrapportering fra kommunal og offentlig virksomhet». Fagkonferansen som ble arrangert i forlengelsen av årsmøtet, hadde mye fokus på dette. Internasjonale og nasjonale mål vil sette store krav til politikerne og forvaltninga innen kommunal sektor når det gjelder bærekraft. Og et viktig element her er: Hvordan måler vi effekten av politiske vedtak og tiltak – og hvordan mål vi måloppnåelsen?

Her kan kommunal kontroll og revisjon bidra – ikke alene, men i samarbeid med andre relevante fagmiljøer. Vi kan bidra til å sikre kvaliteten på kommunenes og fylkeskommunenes rapportering på dette området – og det vil være til uvurderlig hjelp i arbeidet med å sikre en bærekraftig framtid. Også det handler om fellesskapets verdier. ●

Av **Birthe Maria Eriksen**, advokat, PhD. og partner i ADI Advokater AS

Varsling i kommuner – særlig om varsling til kontrollutvalget¹

Varsling innebærer at en ansatt melder ifra om mulige kritikkverdige forhold i den virksomheten hvor vedkommende er ansatt. «Varslingsinstituttet» er en *ekstraordinær informasjonskanal* som kan slå inn når de ordinære systemene for ledelse og kontroll svikter.

Varsling er regulert i arbeidsmiljøloven (aml.) kapittel 2A. Denne type saker eskalerer dessverre for ofte til krevende konflikter hvor søkelyset rettes mot helt andre ting enn det som opprinnelig var målet: Å avdekke mulige kritikkverdige forhold og bringe dem til opphør.

I det følgende ses det først nærmere på hvilke særtrekk som er knyttet til varsling i en kommune eller fylkeskommune. Deretter behandles varsling til kontrollutvalgene særskilt.

Utfordringer ved varsling i kommuner

I kommunesektoren er det en del forhold som kan påvirke effektiviteten av varsling, og som man ikke kan være naive i forhold til.

Det første er at det ofte mangles kompetanse på hva et varsel egentlig er. Man ser ikke at det er en tolkning av det reelle innholdet i ytringen som avgjør hvorvidt den kvalifiserer som et varsel etter aml. § 2A-1. Det kan føre til at et reelt varsel urettmessig blir «omdefinert» til noe annet enn det er. Spørsmålet om kompetanse er særlig relevant for situasjonen der hvor folkevalgte ender opp som varslingsmottakere.

Det vi også ser, er at det skjer en «oppsplitting» av arbeidsgivers aktivitetsplikt etter aml. § 2A-3, slik at det sjelden finnes noen med full oversikt over både saksbehandlingen av selve varselet, og over hvordan varslersens og omvarsledes rettsvern blir ivaretatt. Den nye ISO-standard for varslingssystem/rutiner, forutsetter et koordinerende ledd.²

Når det så gjelder risikoen for rettsstridig håndtering, påvirkes den av at det ved varsling i en kommune, eksisterer en ekstrem maktubalanse mellom arbeidstaker som har varslet og kommunen som arbeidsgiver. Det er også derfor spørsmålet om habilitet og interessekonflikt er kritisk.

Det eksisterer imidlertid ingen klare regler for bruken av settekommuner der det er varslet på det øverste ledelsesnivået, og ikke sjelden fremstår praksisen vilkårlig. Det er dessuten risiko for at varslingssaker «politiseres» slik at varslingsinstituttet settes ut av spill. Dersom den sittende opposisjonen er ansvarlig for de anførte kritikkverdige forholdene fra de selv satt i posisjon, kan den demokratiske kontrollmekanismen bli satt ut av spill.

Det er også derfor spørsmålet om habilitet og interessekonflikt er kritisk.

Varsling til kontrollutvalget

Det blir av enkelte hevdet at et varsel ikke hører hjemme i kontrollutvalget. Utfordringen er imidlertid at kontrollutvalget faktisk *mottar* varsler. Det eksisterer ikke noe forbud mot varsling til kontrollutvalget.

Utvalget kan i prinsippet ta opp ethvert forhold ved virksomheten som kan defineres under deres ansvar for å føre kontroll. Kontrollutvalgene har også en generell informasjons-, innsyns- og undersøkelsesrett.

Kontrollutvalgene skal behandle a) saker som er vedtatt av kommunestyret at kontrollutvalget skal følge opp og b) saker som er lovpålagt, som for eksempel: Regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget skal ikke a) overprøve politiske vedtak og prioriteringer, eller b) være et klageorgan for forvaltningsaker.

¹ Artikkelen bygger på et foredrag som ble holdt på fagsamling for kontrollutvalg den 20. april 2022 på Gardemoen.

² ISO 37002:2021 Whistleblowing management systems – Guidelines: www.iso.org/standard/65035.html

Det betyr at arbeidstakere er sikret et bedre vern ved varsling til offentlige myndigheter enn til kontrollutvalget.

Dette betyr at det innenfor nevnte rammer er opp til kontrollutvalget selv å vurdere den enkelte henvendelse, med hensyn til hvorvidt den skal følges opp eller ei. Et eksempel her er varsel om at reglene om saksbehandlingen av et varsel som er behandlet i et ordinært spor, er brutt. Et annet eksempel er ordinære varsler på overordnet ledelse – ofte med anførsler om inhabilitet.

Der det eksisterer adgang til domstolsprøving, kan det være et argument for at kontrollutvalget bør avvise å behandle saken. Noe annet er der det kommer frem informasjon om alvorlig myndighetsmisbruk, herunder korrupsjon. Her kan det anføres at kontrollutvalget sitt ansvar er betydelig, for eksempel med henblikk på å få iverksatt en eksternt granskning.

Kontrollutvalgenes myndighet og økonomiske ressurser utgår imidlertid fra by-/kommunestyret. Det betyr at et politisk flertall kan kaste et kontrollutvalg det ikke er fornøyd med, eller om man ikke «liker» det de gjør. Dette er problematisert i forarbeidene til kommuneloven, men blir ikke ansett som en alvorlig utfordring. Forarbeidene behandler imidlertid ikke problemstillingen i forhold til varsling.

Både departementet og Sivilombudet har tatt standpunkt til at kontrollutvalget er et internt organ i kommunen. Det betyr at det ikke kan gi noen form for beskyttelse til arbeidstakere som varsler og som befinner seg i en sårbar situasjon ved blant annet å sikre konfidensialitet omkring informasjon, bevis mv.

Det betyr at arbeidstakere er sikret et bedre vern ved varsling til offentlige myndigheter enn til kontrollutvalget.

I mangel av et klart regelverk, bør et kontrollutvalg utarbeide klare prinsipper for sin rolle/mandat ved mottak av varsler. Det bør utarbeides med det formål å forhindre en tilfeldig saksbehandling. Det bør også forhindre at utvalget blir «fanget» i saker som et kontrollutvalg ikke skal håndtere. Det aller viktigste er å etablere prinsipper for saksbehandling som forhindrer politisk påvirkning.

Avsluttende kommentarer

Det er ikke i strid med arbeidsmiljølovens regler å varsle til kontrollutvalget, men ansatte bør gjøres oppmerksom på begrensningene i utvalget sin rolle i slike saker. Hvert kontrollutvalg bør utarbeide prinsipper for hvordan de skal behandle mottatte varsler. Med fordel kan dette skje i dialog og samarbeid med KS slik at det kan utarbeides felles retningslinjer. Ellers bør KS' eksisterende retningslinjer for håndtering av varsling i kommunene oppdateres.

På lenge sikt, er det viktig for kommunene å ta felles initiativ overfor departementet for å gjøre en revisjon av kommuneloven med sikte på å få klargjort roller og ansvar knyttet til håndtering av varsling. Nå når justisministeren har foreslått et varslingsombud for justis-sektoren, bør også kommunene komme på banen og kreve at regjeringen isteden utreder en egen lov for et nasjonalt ombud for alle sektorer. ●

Birthe M. Eriksen er advokat og forsker II ved Oslo Met hvor hun forsker og foreleser om nye utfordringer i arbeidslivet. Hun skrev sin phd avhandling i 2016 om arbeidstakers rett til å varsle om kritikkverdige forhold og var medlem av varslingsutvalget. Hun arbeider mye med saker relatert til varsling og granskning og har publisert en rekke bøker og vitenskapelige artikler om tematikken.

NKRFs konferansetilbud:

- Den 34. Nordiske Kommunale Revisorkonferansen | 4. – 6. sept., Finland
- KOMØK'22 + 7 Fredinærer gjennom året | 12. – 13. sept., Oslo + digital
- Samling for kontrollutvalgssekretariater | 13. – 14. september, Bergen
- Nasjonal fagkonferanse i offentlig revisjon | 17. – 18. oktober, Kløfta
- Lederkonferansen | 2. – 3. november, TBA
- Fagtreff for regnskapsrevisorer | 16. – 17. november, Gardermoen
- Kontrollutvalgskonferansen | 1. – 2. februar 2023, Gardermoen
- Fagkonferansen | 13. – 14. juni 2023, Tromsø

Sett av datoene i kalenderen nå – vel møtt!

– kontroll og revisjon i kommunene

For nærmere informasjon og påmelding
→ nkrf.no/kurs

Av **Tone Jæger Karlstad**, forvaltningsrevisor i KomRev NORD IKS

Undersøkelser av økonomisk internkontroll i Tana kommune

Tana kommune har over en lengre periode vært utsatt for økonomisk kriminalitet begått av en av kommunens egne ansatte. Omfanget av den økonomiske utroskapen, sett i sammenheng med kommunens størrelse, tilsier at det økonomiske tapet for kommunen og dens innbyggere er betydelig.

KomRev NORDs undersøkelser av kommunens systemer for økonomisk internkontroll avdekket flere avvik og svakheter. Saken om økonomisk utroskap i Tana kommune illustrerer viktigheten av gode kontrollsystemer- og rutiner i kommunenes økonomiforvaltning.

Bakgrunn

I november 2020 ble det kjent at det var tatt ut siktelse mot en leder i Tana kommune. Siktelsen gjaldt økonomisk utroskap mot arbeidsgiver. Lederen skal over en periode på flere år ha tilegnet seg kommunale midler gjennom sin stilling i kommunen. Det totale tapet for kommunen overstiger 20 millioner kroner.

I desember samme år vedtok kommunestyret å få gjennomgått alle vesentlige forhold knyttet til den økonomiske utroskapen kommunen har vært utsatt for. Kommunestyret ba kontrollutvalget om å gå i dialog med kommunens revisor for å utforme og iverksette undersøkelsen. KomRev NORD utarbeidet, i tett dialog med kontrollutvalget og kontrollutvalgets sekretariat, et mandat for undersøkelsene.

Den klare forutsetningen for undersøkelsene var at de skulle gjennomføres på systemnivå, og rettes mot formaliserte og praktiserte rutiner på økonomiområdet og mot kommunens system for økonomisk internkontroll. I mandatet ble det gjort tydelige avgrensninger mot det konkrete, straffbare forholdet, som var under etterforskning av politiet.

Formålet med revisors undersøkelser har vært å identifisere eventuelle svakheter i kommunens økonomiske internkontroll som kan ha muliggjort, eller bidratt til å muliggjøre, det straffbare forholdet. Undersøkelsene ble gjennomført av et tverrfaglig team bestående av forvaltningsrevisorer med juridisk kompetanse og finansielle revisorer, herunder en

finansiell revisor med særlig kompetanse på området for økonomisk kriminalitet.

I KomRev NORD har vi svært god erfaring med tverrfaglig samarbeid på relevante områder, herunder også i denne saken.

Revisors undersøkelser avdekket en rekke svakheter og avvik ved kommunens interne kontrollsystemer, som etter vår vurdering, både isolert og samlet sett, kan ha bidratt til at det straffbare forholdet kunne pågå over så lang tid.

Det totale tapet for kommunen overstiger 20 millioner kroner.

I det følgende presenterer vi hovedfunnene i våre undersøkelser. Våre undersøkelser er gjort i et lærings- og forbedringsperspektiv. En målsetting var at Tana kommune gjennom undersøkelsene skulle få et grunnlag for å vurdere hvor det var behov for å lukke eventuelle avvik og svakheter i kommunens kontrollsystemer for å unngå lignende eller andre uønskede hendelser i fremtiden.

Arbeidsdeling i fakturahåndteringen

Fremgangsmåten som ble benyttet i gjennomføring av den økonomiske utroskapen var at kommunen ble tilsendt fiktive fakturaer fra ulike selskaper innenfor IT-området. Med *fiktive fakturaer* menes her fakturer for varer og tjenester som kommunen ikke hadde mottatt eller hadde et reelt behov for. Mangler i kommunens rutiner for fakturahåndtering førte til at disse fiktive fakturaene gikk til utbetaling i økonomisystemet. Et av hovedfunnene i revisors undersøkelser knytter seg til håndtering og kontroll av innkomne fakturaer, og

forklarer i stor grad hvordan en slik praksis har latt seg gjennomføre.

Den kommunale lederen var gjennom kommunens systemer gitt anledning til både å attestere og anwise én og samme faktura. En gjennomgang av utbetalte fakturaer til de konkrete selskapene som inngår i svindelen, viser at dette var tilfellet for en stor mengde av dem.

Dette er en alvorlig svikt i kommunens kontroll-systemer, og et brudd på det såkalte «fire øyne-prinsippet» som tilsier at en faktura skal ha vært kontrollert av to uavhengige personer før den går til utbetaling.

Videre fant vi at fakturaer i mange tilfeller kun hadde vært gjennom ett kontroll-ledd, herunder attestasjonsleddet eller anvisningsleddet, før de var sendt til utbetaling. Endelig fant vi at ansatte som var utpekt til å attestere fakturaer fra de aktuelle selskapene, ikke var gitt tilstrekkelig opplæring i attestasjons-handlingen. De var heller ikke i tilstrekkelig grad gjort kjent med kommunens økonomireglement der det kom frem hvilke kontrollhandlinger som skulle gjennomføres ved en attestasjon.

Kommunens økonomisystem gjorde det også mulig å attestere en lang rekke fakturaer samtidig, en såkalt «velg alle-funksjon», uten at attestanten trengte å åpne og lese gjennom den enkelte faktura. Alle de ovennevnte forholdene har medført at en stor mengde fiktive fakturaer har sluppet gjennom fakturakontrollen uten at det faktisk har vært undersøkt hvorvidt kommunen har mottatt de varer og tjenester som det var fakturert for. Dette har også gjort det utfordrende for øvrige ansatte å oppdage og stille spørsmål ved ureglementerte forhold.

Kommunen hadde oppdaterte økonomireglementer som ga uttrykk for en klar rollefordeling på området for fakturahåndtering. Ansatte med oppgaver innenfor økonomiområdet i kommunen opplyste om at de ikke var kjent med reglementet eller dets innhold, og at det ikke var et dokument som ble benyttet i den daglige virksomheten i kommunen.

Dette viser at det ikke er tilstrekkelig at det er vedtatt reglementer, retningslinjer og rutiner for virksomheten. Disse må også gjøres kjent for de ansatte og det må sikres at de benyttes. Funnene viser også at det kan være grunn til å være særlig bevisst på den praktiske muligheten til å overstyre og fjerne obligatoriske kontrollmekanismer som ligger i enkelte økonomisystemer.

Bevissthet og ansvarsdeling på området for økonomisk internkontroll

Våre undersøkelser avdekket en generell, manglende bevissthet rundt temaet økonomisk internkontroll i kommunen. Ansatte i økonomiavdelingen oppga at de ikke opplevde å ha et særskilt ansvar for utvikling av kontrollsystemer- og handlinger.

Ansvar for intern kontroll fremgikk ikke av stillingsbeskrivelser eller andre sentrale dokumenter som

avdelingen benyttet seg av. Det var ingen rutiner eller praksis for å gjennomføre skriftlige og formaliserte risikovurderinger. På denne måten har det ikke vært et tilstrekkelig søkelys på å utvikle kontrollrutiner som kunne ha avdekket den økonomiske utroskapen på et tidligere tidspunkt.

Budsjettprosesser

Den økonomiske utroskapen foregikk på IT-området. Ansatte og politikere som revisor snakket med informerte om at budsjettet på dette virksomhetsområdet i liten grad ble utsatt for kutt, i motsetning til budsjettene på en rekke andre områder. Enkelte av informantene oppga at de opplevde det som vanskelig å skulle stille kritiske spørsmål ved budsjettet. Kommunen er svært desentralisert, og det er behov for godt utbygd infrastruktur innen IT.

Den kommunale lederen var gjennom kommunens systemer gitt anledning til både å attestere og anwise én og samme faktura.

Det har ifølge flere av de vi har snakket med rådet en frykt for at IT-systemene ikke skal fungere tilstrekkelig. I tillegg er manglende kompetanse på IT-området en forklaring på hvorfor man har akseptert de økningene som har vært i budsjettet på dette området. Mange som ikke jobber med IT har ikke nødvendigvis et bevisst forhold til hvilket utstyr som har vært nødvendig, hva dette koster og hvor ofte utstyret burde byttes ut.

Manglende kompetanse om IT-utstyr og systemer er trolig ikke unikt for Tana kommune. Det oppleves for mange som enklere å forholde seg til at driftsbudsjettet i helse- og omsorgssektoren øker fordi det ansettes flere sykepleiere, enn når det er behov for å bytte ut spesifikt utstyr for IT-infrastrukturen, eller hvor mange lisenser kommunen trenger for ulike programmer. Kanskje kan det i flere kommuner være grunn til å stille spørsmål ved om man har tilstrekkelig fagkompetanse involvert i budsjettprosessene i den enkelte sektor eller virksomhet.

Varslingskultur

Når hendelser som dette pågår over så mange år, er det naturlig å spørre om ikke ansatte i organisasjonen har reagert på ureglementerte forhold og vurdert å varsle om dem. Gjennom våre undersøkelser, som blant annet inkluderte intervjuer med ansatte, ble det gjort funn som indikerte en uheldig varslingskultur i kommunen.

De ansatte var ikke kjent med hvilke rutiner som gjaldt for varsling, hvor de kunne henvende seg, eller

hvilke kanaler og systemer det kunne varsles igjennom. Det tegnet seg også et bilde av en kultur der ansatte fryktet konsekvenser for seg selv og sitt eget arbeidsforhold dersom de varslet, og det var stor usikkerhet rundt takhøyden for å stille kritiske spørsmål. Det ble også uttrykt både usikkerhet og liten tiltro til at varsler ville bli fulgt opp.

Funnene tilknyttet varslingskulturen viser viktigheten av å ha gode systemer for varsling om kritikkverdige forhold, at fremgangsmåten er godt kjent i organisasjonen, og at ansatte er trygge på at de vil bli tatt på alvor ved en eventuell varsling. Kanskje kunne saken om økonomisk utroskap ha vært avdekket tidligere dersom ansatte hadde følt seg trygge på å varsle om forhold i organisasjonen som de reagerte på.

Kanskje kan det i flere kommuner være grunn til å stille spørsmål ved om man har tilstrekkelig fagkompetanse involvert i budsjettprosessene i den enkelte sektor eller virksomhet.

Rapporten om økonomisk internkontroll i Tana kommune ble i en artikkel i Kommunal Rapport 3.11.2021 omtalt av generalsekretær i Transparency International Norge, Guro Slettemark. Transparency International Norge har offentliggjort en rapport som blant annet viser at 44 prosent av befolkningen i Norge frykter gjengjeldelse ved varsling om korrupsjon. Slettemark uttaler at rapporten fra Tana kommune er i tråd med funnene fra deres undersøkelser, og at funnene i rapporten er et alvorlig eksempel på hva som kan skje når ansatte ikke våger å si ifra, eller når det ikke eksisterer gode kanaler for å varsle trygt. Slettemark uttaler videre at hun tror det er mye lærdom for andre kommuner i denne saken.

Interne tillitsforhold

I artikkelen *Økokrims trusselvurdering 2022* publisert på NKRF sine hjemmesider 2.5.2022 kunne vi lese følgende vurdering fra Økokrim: «Blind tillit og overdreven tro på at korrupsjon skjer andre steder enn i Norge utgjør i seg selv en korrupsjonsrisiko.»

I rapporten fra våre undersøkelser i Tana kommune har vi påpekt den tilliten som den kommunale lederen var gitt i organisasjonen. Vedkommende hadde ansvar og oppgaver på en rekke områder i kommunen, og funnene i rapporten indikerer at vedkommendes avdelinger i liten grad var gjenstand for kontroll. Det er viktig å understreke at det ikke i seg selv er problematisk eller

kritikkverdig at ansatte i kommunene vises stor tillit i form av ansvar, arbeidsoppgaver og involvering.

Særlig i mindre kommuner, og i kommuner som har utfordringer med rekruttering av nødvendig kompetanse, vil det være gjenkjennbart at ressurssterke og arbeidsvillige ansatte vises stor tillit og involveres på mange områder for at kommunen på best mulig måte kan produsere gode tjenester og ivareta sine oppgaver overfor innbyggerne. Det problematiske oppstår imidlertid når tilliten som ansatte får, fører til manglende kontroll med virksomheten i disse delene av organisasjonen.

I Tana kommune førte det blant annet til at vedkommende hadde anledning til å godkjenne fakturaer uten at de var kontrollert av noen andre, og at vedkommende i stor grad var ansvarlig for budsjetteringsprosessen i virksomheten uten at det ble stilt spørsmål ved for eksempel budsjettøkninger og manglende kutt.

KomRev NORD overtok som revisor for Tana kommune 1.7.2020. Allerede i oppstartsmøtet med kommunen, noen måneder før underslagssaken ble avdekket, tok vi opp det forholdet at samme person hadde mulighet til å både attestere og anwise samme faktura. Tilbakemeldingen fra kommuneadministrasjonen var da at det ikke var risiko for misligheter på bakgrunn av denne praksisen.

Dette underbygger langt på vei vårt synspunkt om at det var så stor tillit til ansatte at det har gått på bekostning av kontrollene som burde ha vært gjennomført. I en organisasjon er man ikke tjent med å mistenkeliggjøre alle ansatte som har stort ansvar og mye tillit, men for å unngå lignende hendelser som denne er det likevel viktig at det etableres kontrollmekanismer som benyttes i hele virksomheten, også overfor ansatte som man har stor tillit til.

Kanskje kunne saken om økonomisk utroskap ha vært avdekket tidligere dersom ansatte hadde følt seg trygge på å varsle om forhold i organisasjonen som de reagerte på.

Korrupsjon er noe vi vet forekommer – ikke bare i Tana kommune. Når vi skriver og snakker om våre undersøkelser av økonomisk internkontroll i Tana kommune og de avvik og svakheter vi fant, er det, både fra vår og fra Tana kommune sin side, med et håp om at saken kan skape bevissthet rundt viktigheten av gode systemer for økonomisk internkontroll. Videre at den kan bidra til at aktørene i den kommunale egenkontrollen i enda større grad retter søkelyset mot dette. ●

Av **Lise Spikkeland**, spesialrådgiver i KS

Hvor trykker skoen? Om risiko for korrupsjon i kommunene

«Økokrim mener det er mellom 60-90 prosent sannsynlighet for korrupsjon i kommunal sektor», skriver Kommunal Rapport. Hvordan opplever kommunene selv at bildet ser ut, og hva gjør de for å forebygge korrupsjon og uetisk atferd?

Omkring 11 000 lokale folkevalgte forvalter budsjetter på til sammen omkring 600 mrd. kroner. Hver femte sysselsatt i Norge er ansatt i kommunal sektor – det vil si omkring 500 000 mennesker som sørger for kommunenes daglige drift. Det er mange å påvirke, og det er store summer i omløp.

Kommunesektoren er sårbar

Korrupsjon handler om å kreve, motta eller akseptere en utilbørlig fordel i anledning stilling, verv eller oppdrag. Korrupsjon kan ha mange former og dreier seg om mer enn bestikkelser i form av pengeytelser. Det handler om et bredt spekter av handlinger der stilling og posisjon misbrukes til å skaffe seg og sine fordeler. Favorisering, omgåelse av regelverk, tilbakeholdelse av informasjon, tilbud om gaver eller andre fordeler er alle eksempler på slike handlinger. Det er mange gråsoner, hvor grenser og regelverk er mindre tydelige.

Favorisering, omgåelse av regelverk, tilbakeholdelse av informasjon, tilbud om gaver eller andre fordeler er alle eksempler på slike handlinger.

Omtrent halvparten har opplevd press, men få oppfatter korrupsjon som et problem

KS har fått gjennomført en undersøkelse¹ blant folkevalgte og ledere i kommunene der vi har spurt om deres erfaringer. Undersøkelsen er den fjerde i rekken. Resultatene viser at situasjonen har vært stabil over tid. Et samlet bilde viser et stort press på kommunesektoren. Det krever høy bevissthet og varsomhet fra kommunens side, og en tydelig innsats for å forebygge og håndtere slike situasjoner.

I tråd med dette er det derfor ikke overraskende at henvendelser om uetisk atferd i størst grad kommer fra grunneiere eller privatpersoner, og fra organisasjoner eller foreninger i lokalsamfunnet.

Det framkommer at om lag halvparten av ordførerne og ledere selv har opplevd en situasjon med forventning om uetisk atferd eller tilbud om utilbørlig fordel. Minst vanlig er tilbud om pengeytelse, og mest vanlig er situasjoner med forventning om favorisering. Ni av ti opplever likevel at korrupsjon er et lite eller svært lite problem i egen kommune. At få opplever det som et problem kan skyldes at de opplever å ha gode systemer for å forhindre – slik at det ikke utgjør et problem.

Risikobildet - hvor trykker skoen?

En viktig del av arbeidet med å forebygge korrupsjon handler om å få fram risikobildet – hvor trykker skoen? Som i våre tidligere undersøkelser oppfattes sektorer som areal, plan og byggesak å være mest utsatt. Det er der flest erfarer forventning om uetisk atferd eller tilbud om utilbørlige fordeler. I den andre enden oppfattes skolesektoren å være minst utsatt. I tråd med dette er det derfor ikke overraskende at henvendelser om uetisk atferd i størst grad kommer fra grunneiere eller privatpersoner, og fra organisasjoner eller foreninger i lokalsamfunnet. Det er kommunens øverste ledelse ved kommunedirektøren som i størst grad både kjenner til, og selv har erfart situasjoner med forventning og press.

¹ www.ks.no/fagomrader/forskning-og-utvikling-fou/forskning-og-utvikling/uetisk-adferd-og-korrupsjon-i-kommunesektoren/

Behov for høy bevissthet og forebyggende innsats

Lokale folkevalgte og kommunale ledere har mange roller å håndtere, og det kan være små forhold der man kjenner hverandre godt. Da er det ekstra viktig å være bevisst situasjoner som befinner seg i gråsonen for hva som er uetisk og ulovlig. Forebyggende systemer, rutiner for å avdekke og håndtere, sammen med høy bevissthet og jevnlig diskusjon av dilemmaer kan hjelpe.

Kommunene har høy bevissthet om hvilke utfordringer de står overfor og arbeider aktivt for å forebygge korrupsjon. Temaer knyttet til dette står høyt på dagsorden i kommunestyre og blant kommunedirektørene. Etske retningslinjer er på plass, likedan rutiner rundt varsling.

KS sin undersøkelse viser at det likevel er en vei å gå når det gjelder viktige tema som dilemmatruening og risikoanalyser. Her kan dilemmasamlingen² KS har utgitt sammen med Transparency International Norge, være nyttig. Eksempelene i samlingen bygger på innspill fra kommuner og fylkeskommuner, og anbefales brukt som grunnlag for etisk refleksjon og diskusjon.

Innsats mot korrupsjon handler om å sikre det viktige tillitsforholdet mellom innbyggere, folkevalgte, kommunale ledere og ansatte. Få saker er mer uheldige for tillit og omdømme enn uetisk atferd og korrupsjon. Det krever kontinuerlig oppmerksomhet fra kommunenes side. ●

² www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/etikk/dilemmasamling/

Øvrige kronikører:

Foto: TI Norge

Av Tor Dølvik, spesialrådgiver i Transparency International Norge og medlem av Kommunesektorens etikkutvalg

Foto: Kommunal Rapport

Ragnhild Sved, debattredaktør i Kommunal Rapport

Foto: Riksrevisjonen

Riksrevisor Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

Aktuelle kurs nå ...

Når	Hva	Hvor
4. – 6.9.	Den 34. Nordiske Kommunale Revisorkonferansen	Esbo, Finland
12. – 13.9	KOMØK'22 – Kommuneøkonomikonferansen 2022	Oslo
13. – 14.9	Samling for kontrollutvalgssekretariater 2022	Bergen
20. – 21.9	Finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner Nyhet!	Digitalt
17. – 18.10	Nasjonalt fagkonferanse i offentlig revisjon 2022	Kløfta
Når	Hva	
eKurs	Kommuneregnskapet for politikere Nyhet!	
eKurs	Forvaltningsrevisjon om økonomistyring Nyhet!	
eKurs	Konsolidert årsregnskap Nyhet!	
eKurs	Intro – kommuneregnskap Nyhet!	
eKurs	Intro – forvaltningsrevisjon Nyhet!	
eKurs	Arbeidet med misligheter	
eKurs	Mva i kommunesektoren – unntakene i kompensasjonsretten	
eKurs	Etikk og omdømme	
eKurs	Test av kontroller, substanshandlinger og utvalgsmetodikk	
eKurs	Planlegging av revisjonen og bruk av vesentlighet	
eKurs	Revisjon av inntekter i kommunal sektor	

Gå til nkrf.no/kurs eller bruk QR-koden for å lese mer om kursene og for å melde deg på.

...for faglig oppdatering

Av Jan Grønningen, leder av kontrollutvalget i Trøndelag fylkeskommune

Kontrollutvalgets forventninger til revisor og sekretariat

Midt i min første periode som fylkestingsmedlem og representant for partiet Høyre, ble hhv. Nord og Sør-Trøndelag til ett Trøndelag. Mer enn 200 års adskillelse forårsaket av en gal dansk konge ble omsider omgjort, og grunnlaget for ytterligere samarbeid og tjenesteutvikling i regionen var et etterlengtet faktum.

Det konstituerende møtet på det historiske Stiklestad i oktober 2017 ble velsignet av statsråd og andre høvdinge på en slik måte at ethvert fylkestingsmedlem følte andakt og ære. Midt opp i dette skal det sies at undertegnede ikke fikk lang betenkningstid før jeg plutselig befant seg som leder for kontrollutvalget i det nye Trøndelag.

Norsk politikk? – et lavterskeltilbud?

Konstituering av nytt kommunestyre eller fylkesting etter valg, er vanligvis et puslespill som inneholder alle ingredienser en skikkelig såpeopera kan inneholde. Fordeling av makt, ressurser og posisjoner i en lang rekke skal gjøres etter forhandlinger om riktig brøk, og innenfor en rekke regler.

Ikke sjelden er det også en viss dramatik. Når kampen om makta er avgjort, gjenstår kampen om både jokeren og eventuelt «svarte-per». På bakgrunn av flere kommentarer angående min nye rolle fra politiske kollegaer i etterkant av konstitueringen var jeg lenge i tvil om jeg var det ene, eller det andre. Ønsker man å se disse prosessene litt utenfra, og med et skråblikk, er det fristende (og uten å fornærme noen) å karakterisere norsk politikk som et lavterskeltilbud. Samtidig er det kanskje demokrati på sitt beste.

Mye nytt som følge av regionreform

Som folkevalgt i en liten sør-trøndersk kommune i en årrekke, skal jeg innrømme at jeg ikke har ofret mye tid til refleksjon over kontrollutvalgets arbeid og funksjon. Hvem stiller seg egentlig på en liste til et valg for å tiltre jobben i kommunens eller fylkeskommunens kontrollorgan? Hvilken rekrutteringsstrategi til politiske lister hadde det vært å forespeile intetanende innbyggere om å forberede seg til lesing av hundrevis av sider av forvaltningsrevisjonsrapporter?

Når man så plutselig befinner seg i den nye rollen i et nytt fylke har det vært utrolig givende, inspirerende og

lærerikt å få lov til å lede et spennende utvalg med mye fagkompetanse rundt seg. Videre gjennom et godt samarbeid mellom eget sekretariat Konsek Trøndelag IKS, Revisjon Midt-Norge SA og fylkeskommunens administrasjon er det heldigvis godt å konstatere at systemet fungerer på mange måter. I forlengelsen av fylkes-sammenslåingen fikk også to kontrollutvalgssekretariat slå seg sammen, og Revisjon Midt-Norge SA ble til.

Det var m.a.o. ikke bare kulturforskjeller mellom to fylkeskommuneadministrasjoner og fylkesting som skulle bygges sammen. For de ansatte har det selvsagt vært krevende å stå i endringer, men for meg og sikkert mange andre folkevalgte har det vært et spennende privilegium å være med på å bidra til en ny kultur innen flere politikkområder og fagfelt.

Når man så plutselig befinner seg i den nye rollen i et nytt fylke har det vært utrolig givende, inspirerende og lærerikt å få lov til å lede et spennende utvalg med mye fagkompetanse rundt seg.

Forventninger fra og til utvalget

Forventningene man går inn i utvalget med er basert på ulike perspektiv. Det ene er de referanser tidligere kontrollutvalgsmedlemmer har uttalt om, ofte positive. Og det andre og vel så fremtredende er de som aldri har satt sin fot eller øyne i så vel forvaltningsrevisjon som kommunelov. Det manglet, eller mangler ikke på forestillinger om hvilken rolle eller funksjon man har tiltrådt. En stakket stund fikk man endog kanskje inntrykk av at man har blitt medlem i en mytisk

undergrunnsgruppe som drev med skjult overvåkning og kontroll fra ukjente lokaliteter i kjelleren på rådhuset.

Det var dermed tidlig duket for å forsøke å løfte kontrollutvalgets arbeid opp, og ut i lyset. Og etter ca. 4 år har vi endelig fått fylkeskommunen til å flytte lenken til kontrollutvalgets møter like i nærheten av lenkene til de andre politiske møtene i fylket. Det er viktig å kommunisere utvalgets uavhengighet til politikken administrasjon, men ikke på en slik måte at publikum, ansatte og andre folkevalgte ikke finner lett frem. Det har vært viktig å jobbe målbevisst mot å være synlig og fysisk tilgjengelig for et publikum. Selv om vi vanligvis ikke rennes ned av tilhørere på våre møter, er det erfaringsvis viktig å påse at veien til møtedøra ikke er hindret med lås og koder.

Risiko og vesentlighetsanalyse -et kjernearbeid perioden ut

En av de viktigste oppgavene i starten av en valgperiode er arbeidet som leder frem til en god plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Samtidig er det viktig for meg å bidra til at disse planene har god forankring og eierskap i både fylkesting, og blant kontrollutvalgets medlemmer. I så måte lå det også en forventning om at sekretariat og revisor tilrettelegger best mulig.

Ved oppstarten første gang var det likevel på ett vis fasinerende å være vitne til en slags tautrekking mellom sekretariat og revisjon om hvem som skulle ha ansvar for og utføre arbeidet med risiko- og vesentlighetsanalysen. Dette kunne sikkert tilskrives de kulturforskjeller som hadde hersket i de opprinnelige fylkeskommunene og gikk heldigvis raskt over.

Jeg lærte utrolig mye gjennom denne grundige prosessen, og kontrollutvalget fikk et godt grunnlag for å gjøre gode bestillinger gjennom hele perioden. Fylkesrådmann med sine direktører deltok på et eget møte, og gjorde rede for de utfordringer de så fra sitt ståsted. På et annet møte deltok gruppeledere, hovedutvalgsledere og bidro til det samme fra det politiske ståsted. Til slutt inviterte vi tillitsvalgte blant ansatte, representanter fra fagforening og elevombud som fikk slippe til med sine perspektiv og innspill til planen. En utrolig flott måte å bli kjent med hele organisasjonen på, og en fin måte å bygge tillit på for utvalget, sekretariat og revisjon.

Selv om dette arbeidet foregår mest intensivt i starten av perioden, er det viktig å oppdatere analysen jevnlig for utvalget. Hendelser som endrer risikobildet kan skje hver dag, og det er viktig at kommunestyret eller fylkestinget gir et mandat til utvalget om å kunne fravike eller omprioritere i planen.

Veien fra bestilling til presentasjon

Arbeidet med en forvaltningsrevisjon tar ofte tid, og sammen med høringsfrister og møteplan, så oppleves avstanden mellom bestilling og endelig presentasjon i fylkestinget ofte som veldig lang. Etter hvert som noe

erfaring har satt seg, er min oppfatning at kontrollutvalget trenger en status og rapportering fra det pågående arbeidet underveis. Ikke i den forstand at revisor legger frem et resultat før rapporten foreligger, men for utvalgets medlemmer oppleves det positivt å kunne delta i en større del av prosessen. Dette kan f.eks. løses ved at revisor legger ved en kort orientering om hvor man er i løypa og hvordan arbeidet går i et notat fremlagt i et av utvalgets møter. Hvis man også har ressurser til å stille fysisk i et møte og få en god dialog i tillegg, er det helt supert. En god underveisrapport der man også sjekker om alle problemstillingene svares ut, og ev. bør justeres, bidrar også til å styrke resultatet, og gjør revisjonen mest mulig aktuell og relevant for mottaker.

Merverdi i alle ledd av prosessen

På sitt beste skaper en god rapport en engasjerende debatt i fylkesting eller kommunestyret. På flere vis opplever jeg å «ha lyktes» når andre folkevalgte responderer med innlegg etter min presentasjon i fylkestinget. Flere ulike synspunkt på konklusjoner i rapporten viser at man har truffet blink på flere vis. Jeg er mindre opptatt av enighet i denne sammenheng.

Sannsynligheten for at rapporten «lever» og utgjør en forskjell, øker med et stort engasjement. For å oppnå dette engasjementet kreves et godt samspill og god rolleforståelse mellom flere aktører. Både revisor, sekretariat, fylkesdirektør og kontrollutvalget vil sette sitt preg på det resultatet som foreligger. Nøkkelen til dette ligger i å respektere hverandres roller, akseptere et ulikt språk, gi rom for at problemstillinger kan ha ulike perspektiv, og legge til rette for hverandres bidrag slik at hver behandling gir rapporten en merverdi.

Utfordringer

Trøndelag fylkeskommune legger godt til rette for å drive god kontrollvirksomhet. Dette gjøres gjennom delvis fast frikjøp av både leder og nestleder, et fornuftig budsjett som sikrer gode sekretariattjenester samt tilstrekkelig ramme for å bestille flere rapporter og undersøkelser årlig.

Slik er det dessverre ikke i mange mindre til middels store kommuner der man også ofte mangler god juridisk kompetanse. Det bør være en målsetting for fagfolk i bransjen og folkevalgte, å fremsnakke behovet for å løfte fram det daglige kontrollarbeidet i kommunene. Offentlig forvaltning blir stadig mer komplekst, og norsk politikk forblir et lavterskeltilbud. Heldigvis. ●

Jan Grønningen

Bonde/selvstendig næringsdrivende
Fylkestingsrepresentant for Høyre i Trøndelag
Leder i kontrollutvalget Trøndelag
Gruppeleder for Orkland Høyre

Av Bjørn Bråthen, seniorrådgiver i NKRF

NKRFs årsmøte 2022 – stø kurs

Det faktum at det kun var sju måneder siden forrige årsmøte, preget sakslista og gjennomføringen av årsmøtet i Ålesund.

Årsmøtet 2022 ble avholdt 31. mai på Quality Hotel Waterfront i Ålesund i forkant av den tradisjonelle fagkonferansen samme sted.

Det var i overkant 80 personer til stede, og disse representerte 83 *personlige* stemmer, 85 *personlige* fullmakter og 549 *bedriftsstemmer* (fordelt på 20 bedriftsmedlemmer). Det høye antallet bedriftsstemmer skyldes fjorårets endringer i vedtektene om at bedriftsstemmene skal utgjøre minst 2/3 av de totalt mulige stemmene på årsmøtet (§ 8).

Årsmøtet ble gjennomført på rekordtid (vel én time) og ble ledet med stø hånd av æresmedlem Reidar Enger, som nylig gikk av som sekretariatsleder for kontrollutvalget i Oslo. Med seg som varadirigent, hadde han Anne-Lise Roald, Møre og Romsdal Revisjon SA.

I tillegg til de ordinære årsmøtesakene - årsregnskap, beretninger, årsbudsjett og valg, var det kun én sak om styrets forslag til strategi.

Underskuddet for 2021 ble større enn budsjettet, og dette skyldes i hovedsak høy reguleringspremie til KLP og at pandemien bidro til få fysiske konferanser og redusert deltakelse på noen av de digitale alternativene.

Beretningene fra styret og komiteene vitnet om høy aktivitet i den korte årsmøteperioden til tross for pandemien. Noe de tillitsvalgte og administrasjonen høstet honnør for.

Styret la fram forslag til **strategi for perioden 2022-2033**. Det ble enstemmig vedtatt en videreføring av den strategien som fjorårets årsmøte vedtok for sju måneder siden.

Ønsket etterlatt inntrykk

NKRF bidrar til at kommune-Norge drives i tråd med fellesskapets interesser.

Hovedmål

NKRF skal som interesseorganisasjon være den dominerende faglige aktøren på revisjon og kontroll av kommunal virksomhet. Vi bidrar til en fremtidsrettet utvikling av våre fagområder.

Delmål

- NKRF skal være foretrukket interesseorganisasjon for de som jobber innenfor våre fagfelt, og bidra til kunnskapsformidling blant medlemmene.
- NKRF skal være standardsettende.
- NKRF skal i perioden bidra til å øke betydningen av og interessen for revisjon og kontroll - som en forutsetning for det norske lokaldemokratiet.
- NKRF skal i perioden oppfattes å være en pådriver og foretrukken premissleverandør for å profesjonalisere revisjon og kontroll.
- NKRF skal bidra til økt kvalitet i bærekraftrapportering fra kommunal og offentlig virksomhet.

Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt uten motkandidater. En oversikt over NKRFs tillitsvalgte er tatt inn på de neste sidene. ●

Fra årsmøtesalen i Ålesund.

Tillitsvalgte i NKRF 2022-2023 etter valgene på årsmøtet i Ålesund 31. mai 2022

STYRE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Per Olav Nilsen	Trondheim kommunerevisjon	2021-2023
Nestleder	Alexander Etsy Jensen	Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS)	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Mona Moengen	Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Inger Anne Fredriksen	Viken kommunerevisjon IKS	2021-2023
Medlem	Tor Ole Holbek	Agder kommunerevisjon IKS	2022-2024, gjenvalg
1. varamedlem	Ragnhild Aashaug	Kontrollutvalg Fjell IKS (Konfjell)	2022-2023, gjenvalg
2. varamedlem	Kurt Anders Løvoll	Møre og Romsdal Revisjon SA	2022-2023, gjenvalg

REVISJONS- OG REGNSKAPSKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Unn Helen Aarvold	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Knut Tanem	Revisjon Midt-Norge SA	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Inge Johannessen	KomRev NORD IKS	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Linn Therese Bekken	Vestfold og Telemark Revisjon IKS	2021-2023
Medlem	Jolanta Betker	Østre Viken kommunerevisjon IKS	2022-2023, gjenvalg
Varamedlem	Tore Kvisvik	Møre og Romsdal Revisjon SA	2022-2023, ny

FORVALTNINGSREVISJONS- OG EIERSKAPSKONTROLLKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Tor Arne Stubbe	Revisjon Midt-Norge SA	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Anne Sæterdal	Vestfold og Telemark Revisjon IKS	2022-2024, ny
Medlem	Magnus Michaelsen	Revisjon Øst IKS	2021-2023
Medlem	Tone Jæger Karlstad	KomRev NORD IKS	2021-2023
Medlem	Kari Gåsemyr	Deloitte AS	2022-2023, ny
Varamedlem	Frøy Losnedal	Rogaland Revisjon IKS	2022-2023, ny

KVALITETSKONTROLLKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Øyvind Nordbrønd Grøndahl	Romerike revisjon IKS	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Jostein Ek	Østre Viken kommunerevisjon IKS	2021-2023
Medlem	Marianne Elverum	Viken kommunerevisjon IKS	2021-2023
Varamedlem FR-personlig	Margrete Mjølhus Kleiven	KomRev NORD IKS	2022-2023, gjenvalg
Varamedlem RR-personlig	Tommy Pettersen	Revisjon Øst IKS	2022-2023, gjenvalg

KONTROLLUTVALGSKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Pål Ringnes	Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS)	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Paul Ivar Stenstuen	Konsek Trøndelag IKS	2021-2023
Medlem	Carine Jøssang	Rogaland Kontrollutvalgssekretariat	2022-2024, ny
Medlem	Eli Merete Velle	Bergen kommune, kontrollutvalgssekretariatet	2021-2023
Varamedlem	Willy Gill	Agder sekretariat	2022-2023, gjenvalg

DISIPLINÆRKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Morten Alm Birkelid	Revisjon Øst IKS	2022-2024, gjenvalg
Medlem	Magnus Solsvik	Aust-Agder Revisjon IKS	2021-2023
Medlem	Unni Romstad	Revisjon Midt-Norge SA	2022-2024, gjenvalg
Varamedlem	Aud Opgård	Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS	2022-2023, gjenvalg

VALGKOMITE

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Leder	Morten Alm Birkelid	Revisjon Øst IKS	2022-2023, gjenvalg
Medlem	Lars-André Hanssen	KomRev NORD IKS	2022-2023, gjenvalg
Medlem	Line Bosnes Hegna	Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VETAKS)	2022-2023, gjenvalg
Varamedlem	Irene Loka	KomRev Sør IKS	2022-2023, gjenvalg

REVISORER

	Navn	Bedrift	Valgperiode
Revisor	Tormod Østli	Revisjon Øst IKS	2021-2023
Revisor	May-Britt Bratlie	Oslo kommune, Kommunerevisjonen	2022-2024, gjenvalg
Vararevisor	Erik Timland-Rismoen	Revisjon Øst IKS	2022-2023, gjenvalg

HVA SKJER?

Offentlig revisjon deltar på Arendalsuka 2022

Tradisjonen tro deltar NKRF også i år på Arendalsuka. Nytt av året er at vi i tillegg til vårt eget, også skal samarbeide med Riksrevisjonen om et arrangement.

Tittelen på vårt arrangement onsdag 17. august i Kirkekjelleren i Trefoldighetskirken er «Demokratiets kår». Neste år er det kommunestyre- og fylkestingsvalg. De politiske partiene har begynt sine nominasjonsprosesser. Men hvordan er egentlig demokratiets kår? Bidrar hets av politikere til lav rekruttering til folkevalgte verv – og hvor går grensen mellom hets og ytringsfrihet? er blant de spørsmålene vi stiller. Vi planlegger å sette sammen et panel bestående av både lokale og nasjonale politikere og en representant fra KS.

Dagen etter, torsdag 18. august, inviterer Riksrevisjonen og NKRF til et felles arrangement på Thon Hotel

Arendal. I skrivende stund er ikke alle detaljer avklart, men her vil du møte blant annet riksrevisor Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og NKRFs styreleder, Per Olav Nilsen.

Håper vi ses i Arendal i uke 33!

Alt om Arendalsuka 2022 er tilgjengelig på: arendalsuka.no/

Kommunenes avgjørende rolle under pandemien

Pandemien utviklet kommunenes evne til krisehåndtering, men det er ifølge KS fortsatt bekymring for hvilke konsekvenser nedstengningen fikk for utsatte og sårbare grupper.

KS har spurt alle kommuner om erfaringer fra pandemien, og FoU-prosjekt «**Kommunenes erfaringer fra koronapandemien så langt**» belyser kommunesektorens utfordringer, muligheter og valgte løsninger i koronasituasjonen.

Rapporten fra spørreundersøkelsen og dybdeintervjuer gir grunnlag for læring og videreutvikling for å styrke evnen til krisehåndtering. Denne siste av de tre del-rapportene presenterer de løsningene kommuner har fremhevet som de viktigste. Deloitte har utført oppdraget på vegne av KS.

Pandemiperioden har vært preget av kreativitet og omstillingsevne og nye løsninger er tatt i bruk. Erfaringene viser at det er flere tiltak, samarbeidsformer og metoder det er verdt å ta med videre:

- Pandemien har satt fart på **digitaliseringen** i kommunene. Digital kompetanse har økt i et omfang få hadde sett for seg var mulig.
- Pandemien har ført til økt **samhandling**. Pandemien har vist i enda større grad enn før at utfordringer må løses tverrfaglig på tvers av enheter og styringsnivå. Samhandling har også blitt muliggjort og forenklet gjennom økt bruk av digitale løsninger.
- Pandemien har for mange tjenester krevd raske endringsprosesser, noe flere kommuner opplever at de har lyktes med. Behovet for raske endringer har gitt både ledere og ansatte god **endringskompetanse** og vist hva som er mulig å få til i kritiske situasjoner.
- Flere av kommunene viser til at **nye arbeidsmåter og løsninger** vil bli videreført etter pandemien. Stikkord her er undervisningsformer, møte med barn og unge på arenaer som kan gi bedre samhandling, bruk av e-læring og digital kommunikasjon.
- Det å ha et aktivt forhold til **beredskapsarbeid, kriseledelse og gjennomføring av risikoanalyser** har kommet høyere på agendaen til flere kommuner gjennom pandemien.
- Pandemien har understreket viktigheten av åpenhet og god **informasjon** fra kommunene til befolkningen. Det er gjort viktige erfaringer knyttet til økt bruk av ulike kommunikasjonskanaler og nye metoder for å nå grupper som kan være vanskelige å nå.

Erfaringene viser at **beredskapsplaner og risikovurderinger** som forelå eller ble utarbeidet ved nedstengning, raskt viste seg å være av liten verdi og ble lagt til side.

Flere kommuner peker imidlertid på at risikovurderinger er gjort fortløpende og at disse er brukt som verktøy for å vurdere risiko i ulike tjenester og blant barn og unge gjennom hele pandemien. Et av læringspunktene knyttet til sårbare barn og unge, er at tiltak bør tilpasses lokalt.

I undersøkelsen stilles det spørsmål ved om oppmerksomheten på smittevern var for stor i forholdet til konsekvenser av nedstengning av skole, barnehage og andre tilbud for de mest sårbare.

I perioden etter gjenåpning ble tilbudet om spesialundervisning redusert både i antall timer og kvalitet. Dette skyldes kravet om å opprettholde smittevern mellom ulike kohorter. Det er stor enighet blant kommunene i undersøkelsen om at dette ikke har vært en hensiktsmessig måte å organisere spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp på.

Representanter fra samtlige intervjuede kommuner opplyser å oppleve økt problematikk knyttet til **psykisk helse** blant barn og unge, og særlig blant ungdom.

Både helsestasjon- og skolehelsetjeneste melder om økt pågang fra unge som har utfordringer knyttet til psykisk uhelse. Mange oppgir at etterspørselen etter tjenester for psykisk helse har økt betydelig, med lange ventelister for psykologtjenester og en økt etterspørsel etter tjenester fra helsestasjon.

I spørreundersøkelsens kommentarfelt peker ledere fra mange kommuner på at flere av helsetjenestene, inkludert skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og psykologtjenester, har opplevd en gradvis økning gjennom pandemien, og at de flere steder nå møter utfordringer med å sikre tilstrekkelig kapasitet for å møte den økte etterspørselen fra barn og unge.

Flere fylkesdirektører peker på at det er et paradoks at samtidig som standpunkt**karakterer** gikk opp våren 2020, oppgir elevene i videregående skole å ha lært mindre enn tidligere. De økte standpunkt**karakterene** er blitt undersøkt av KS etter initiativ fra fylkesdirektørene for opplæring.

I undersøkelsen fremkommer det at den nasjonale økningen i karaktersnitt kan tilskrives flere faktorer, inkludert blant annet at elever fikk flere vurderingsmuligheter, at avlyst **eksamen** ga mer tid for å gå gjennom pensum, elevene fikk mulighet for hjelp hjemmefra og det ble mer ro rundt elevene.

Noen fylkesdirektører viser til at pandemien har gjort det synlig at det er for store forskjeller mellom både skoler og enkelte lærere, i hvordan vurderinger blir gjort og resultatene elevene får. Pandemien har dermed synliggjort et behov for større systematisering og samordning av vurderinger innad og på tvers av skoler.

Det er behov for tydeligere føringer for hvordan **utstysberedskapen** i kommunene skal sikres slik at store og små kommuner er i stand til å ha nødvendig utstyr når en pandemi treffer. Det kan være krevende både å ha og vedlikeholde kommunale lagre, men også håndtere innkjøp i en situasjon der tilgangen plutselig blir svært vanskelig.

Organiseringen av et nasjonalt beredskapslager for smittevernutstyr utredes nå. I denne sammenhengen peker rapporten på at kommunene må sikres løsninger som er håndterbare, og at løsningene må tydeliggjøre roller og ansvar for å sikre tilstrekkelig tilgjengelig utstyr. ●

Alle de tre rapportene er tilgjengelig på:

ks.no/fagomrader/forskning-og-utvikling-fou/forskning-og-utvikling/kommunenes-avgjorende-rolle-i-pandemien/

Oppmerksomheten i sluttrapporten rettes særlig mot tre tema:

1) *Sårbare barn og unge* der kommunene Bodø, Kristiansand, Lørenskog, Oslo v/Bydel Stovner, Sarpsborg og Trondheim kommune v/Bydel Østbyen var valgt ut for gruppeintervju.

2) *Kriseledelse, beredskap og smittevern* der kommunene Fredrikstad, Stavanger, Tromsø, Trysil og Tønsberg var valgt ut for gruppeintervju.

3) *Videregående opplæring* der fylkeskommunene Nordland, Rogaland, Trøndelag, Vestfold og Telemark og Viken var valgt ut for gruppeintervju.

Sluttrapporten oppsummerer svarene fra spørreundersøkelsen og erfaringene fra kommunene som har deltatt i gruppeintervju knyttet til temaene nevnt ovenfor. Sluttrapporten oppsummerer samtidig tidligere delrapporter og utdyper også noen tema fra disse rapportene.

Forsøk på identitetstyveri fortsatt dominerende IKT-sikkerhetsproblem

Årets SSB-undersøkelse viser at mange aktører i offentlig sektor fortsatt blir utsatt for forsøk på identitetstyveri. Antallet kommuner som har vært rammet i løpet av de siste 12 måneder, har vokst siden 2020.

S tädig flere offentlige tjenester tilbys digitalt, og mer informasjon lagres digitalt. Det skaper nye utfordringer knyttet til informasjonssikkerhet.

Årets SSB-undersøkelse om *digitalisering og IKT i offentlig sektor* viser at forsøk på identitetstyveri, eller phishing, og IKT-utstyr som har kommet på avveie fortsatt er de to mest utbredte IKT-sikkerhetsproblemene for offentlig sektor.

I kommunal sektor har nesten sju av ti kommuner registrert forsøk på **identitetstyveri**. Det er flere enn i 2020. Da svarte drøyt halvparten at de ble rammet. Omtrent to av ti kommuner rapporterer om **tap av IKT-utstyr**, og like mange om **sammenbrudd i**

forbindelsen til internett eller andre eksterne nettverk.

Begge andelene er nesten uendret fra 2020.

I årets undersøkelse svarer så mange som ni av de ti fylkeskommunene at de har vært utsatt for forsøk på identitetstyveri. Halvparten av fylkeskommunene oppgir å ha opplevd uautorisert tilgang til systemer eller data, og like mange at IKT-utstyr har kommet på avveie.

Sammenlikner man kommuner av ulik størrelse, finner man at de største kommunene har vært mer utsatt for IKT-sikkerhetsproblemer enn de minste. Andelen kommuner som melder forsøk på identitetstyveri, øker med kommunestørrelse.

De minste kommunene er minst utsatt, snaut halvparten blant kommuner med under 2 000 innbyggere og seks av ti i gruppen med 2 000 - 4 999 innbyggere. Den samme andelen blant kommuner med minst 50 000 innbyggere, utgjør ni av ti kommuner.

Et liknende mønster viser undersøkelsen for andre IKT-sikkerhetsproblemer, bl.a. tap av IKT-utstyr, uautorisert tilgang til systemer eller data og angrep av typen «denial of service».

Ser man på sammenbrudd i forbindelsen til internett eller andre eksterne nettverk, er bildet annerledes. Kun én av ti kommuner med minst 50 000 innbyggere har

vært rammet av dette. Andelen er enda lavere blant kommuner med 20 000 - 29 999 innbyggere, 3 prosent. De øvrige gruppene, inkludert de minste kommunene, har derimot vært mer berørt, omtrent to av ti kommuner i hver gruppe. ●

SSBs undersøkelse om digitalisering og ict i offentlig sektor er tilgjengelig på:

ssb.no/teknologi-og-innovasjon/informasjons-og-kommunikasjonsteknologi-ikt/statistikk/digitalisering-og-ikt-i-offentlig-sektor

Høring – endringer i IKS-loven og ny budsjett- og regnskapsforskrift for IKS

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har sendt forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper og en ny forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsmelding for interkommunale selskaper på høring. Høringsfrist: 23. september.

KDD foreslår **økt møteoffentlighet og innsyn** i IKS'er som er omfattet av offentliglova. Blant annet ved at representantskaps- og styremøte skal følge de samme reglene om åpne og lukkede møter som kommunale organ, kommunale foretak og interkommunalt samarbeid etter kommuneloven.

Videre foreslår KDD å **reducere rollen staten har** i organiseringen av IKS'ene. Blant annet foreslås det å fjerne kravet om at departementet skal godkjenne oppløsningen av et IKS. Det fremmes også forslag om krav på antall styremedlemmer, om godtgjøring og at avtalevalg kan benyttes når kommunestyret velger medlemmer til representantskapet.

Det foreslås også flere **justeringer i økonomibestemmelsene**, i hovedsak for å harmonisere disse med økonomibestemmelsene i ny kommunelov. Dessuten foreslår departementet **ny forskrift** om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsmelding for interkommunale selskaper som skal erstatte forskrift 17. desember 1999 nr. 1568 om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper.

Ved utformingen av forslaget har KDD både tatt hensyn til ønsket om å beholde IKS-loven for å ha en egen selskapsform for kommuner og fylkeskommuner,

og til den dokumenterte utviklingen i organisering av kommunal og fylkeskommunal virksomhet i IKS'er, som viser at de fleste IKS'ene i dag driver i hovedsak med typiske lovpålagte kommunale og fylkeskommunale oppgaver. Departementet legger til grunn at det er karakteren til oppgavene som skal være førende for hvilke offentligrettslige regler som gjelder.

Departementet **går ikke videre med** forslagene, som tidligere har vært oppe, jf. ESA-sak fra 2013 og høring i 2014, om blant annet å endre **ansvarsformen** og fjerne **konkursforbudet** i IKS-loven. KDD mener derfor det heller ikke er behov for eller ønskelig å gå videre med de foreslåtte endringene som skulle bidra til bedre **vern av kreditorene**.

Departementet kan heller ikke se tilstrekkelig tungtveiende grunner til å innføre et konkret **krav om forsvarelig egenkapital** når ansvarsformen eller konkursbestemmelsen ikke blir endret. Selskapet skal uansett driftes økonomisk forsvarelig, og det skal være likviditet til å betale regninger ved forfall. ●

KDDs høringsdokumenter er tilgjengelig på: regjeringen.no/no/dokumenter/hoyring-endringer-i-lov-om-interkommunale-selskaper-mv/id2914452/

ARTIKKELPRISENE I PANDEMIÅRENE

Anne Jorunn Vatne og Terje Tvedt er tildelt Kommune-revisorens artikkelpris for hhv. 2021 og 2020.

Prisen henger høyt, og den har vært delt ut siden 1995. I juryens vurdering av artiklene er det blitt lagt vekt på flere kriterier, blant annet at artikkelen skal ta opp et aktuelt tema, ha faglig tyngde og bringe nytt lys over et tema samt at stoffet skal være presentert på en lett forståelig måte. Juryen har bestått av: styreleder og ansvarlig redaktør Per Olav Nilsen, daglig leder Rune Tokle og seniorrådgiver Bjørn Bråthen.

Anne Jorunn Vatne, statsautorisert revisor i KPMG AS, ble tildelt prisen for artikkelen "Praktisk bruk av grunnleggende revisjonsmetodikk", som sto i Kommunerevisoren nr. 4/2021. Da Vatne skrev artikkelen var hun fagansvarlig for regnskapsrevisjon i Møre og Romsdal Revisjon SA.

Prisen for 2021 ble delt ut til stor jubel i forbindelse med at Vatne var engasjert som foredragsholder på NKRFs fagkonferanse 2022 i Ålesund. Artikkelen ble skrevet som en oppfølger til et foredrag Vatne holdt på NKRFs digitale faguke for regnskapsrevisorer høsten 2020.

Vatnes artikkel skårer godt i forhold til vurderingskriteriene, og den er meget godt mottatt. Nettversjonen er faktisk den desidert best besøkte artikkelen det siste året på NKRFs nettsider.

Den tar for seg temaer som vesentlighet, revisjonsrisiko, iboende risiko, særskilt risiko, kontrollrisiko, anslått risiko og Descartes, oppdagelsesrisiko. Dette er temaer som går rett inn i det praktiske arbeidet til de som jobber med regnskapsrevisjon.

– Så det har vært nyttig og helt i tråd med noe som står i formålsparagrafen vår, nemlig: *NKRF skal bidra til samarbeidskultur og kompetansedeling mellom våre medlemmer, sa styreleder Per Olav Nilsen ved overrekkelsen av prisen.*

Terje Tvedt, statsautorisert revisor og partner i BDO AS, ble tildelt prisen for artikkelen "Revisjon av kommuneregnskapet – utvalgte problemstillinger", som sto i Kommunerevisoren nr. 2/2020.

Prisen ble allerede annonsert i forbindelse med NKRFs jubileumskonferanse i oktober 2021, men ble først delt ut i

forbindelse med det første fysiske møtet i NKRFs revisjons- og regnskapskomite etter koronapandemien i mai. Artikkelen ble skrevet som en oppfølger til et foredrag Tvedt holdt på NKRFs fagtreff for regnskapsrevisorer høsten 2018.

Tvedts artikkel skårer godt i forhold til vurderingskriteriene, og den er meget godt mottatt og nettversjonen har vært godt besøkt. Den tar for seg temaer som vesentlighet, test av kontroller, analytiske kontrollhandlinger, revisjon av kommunens inntekter og kommunens lønnskostnader og selvkost i regnskapsrevisjonen.

Tvedt avslutter sin artikkel med noen betraktninger. Han skriver blant annet at:

Kommunene forvalter fellesskapets penger og øvrige verdier. Behovet for tilsyn og kontroll er derfor et annet og kanskje større enn behovet for kontroll med næringsvirksomhet. [...] Som en mer enn gjennomsnittlig dedikert profesjonsutøver, er jeg også opptatt av at revisjonen ikke reduseres til en utgiftspost som bør presses lengst mulig ned. Jeg mener revisjonen har en verdi og at en kvalitativt god revisjon er til nytte for kommunene.

Å bevare tilstrekkelig profesjonell skepsis og forholde seg lojalt til mandatet, må fortsatt være kjernen i revisjonsproduktet. Klarer vi å bevare dette fundamentet vil regnskapsrevisjonen fortsatt kunne fremstå både som preventiv i sin natur og som nyttig i gjennomføringen.

ROGALAND REVISJON IKS

Bjørghild Undheim (32) begynte 25. april 2022 som forvaltningsrevisor. Bjørghild har en bachelor i barnevern fra Universitetet i Stavanger og en master i rettsvitenskap fra Universitetet i Bergen. Hun har praksis fra Bjerkreim barnevernstjeneste og erfaring som forvaltningsrådgiver i Rennesøy kommune og rådgiver i Stavanger kommune.

Kontroll & revisjon utgis av:

NKRF – kontroll og revisjon i kommunene
Postboks 1417 Vika,
0115 Oslo
Tlf.: 23 23 97 00

E-post: post@nkrf.no

www.nkrf.no
www.twitter.com/nkrf
www.facebook.com/nkrf.no

Bankkontonr.: 1450.12.70424
Org.nr.: 975 450 694 MVA

Ansvarlig redaktør:

Styreleder Per Olav Nilsen

Kontroll & revisjon kommer ut seks ganger i året:

3.1., 1.3., 2.5., 1.7., 1.9. og 1.11
Frist for innsending av stoff til NKRF er som hovedregel den 5. i måneden forut for utgivelse.

Abonnementspris:

Kr 525 pr. år

Forsidebilde:

Foto: Knut Erik Lie

Annonsepriser:

1/1-side bakside kr 5 800
1/1-side andre sider kr 5 300
3/4-side kr 4 700
1/2-side kr 4 100
1/4-side kr 3 000
1/8-side kr 1 800
Prisene er ekskl. mva.
Rabatt vurderes ved flere innrykk.
Andre annonseformat etter forhandlinger.

Opplag: 1600
ISSN 0800-644X

Foto som ikke er merket med rettighetshavere eies av NKRF.

Skann QR-koden og få kontroll & revisjon direkte på smarttelefon eller nettbrett.

Grafisk design og trykk: Merkur Grafisk AS

Returadresse:
NKRF
Postboks 1417 Vika
0115 Oslo

Nasjonal Fagkonferanse i offentlig revisjon

17-18 oktober 2022

Velkommen på fagkonferanse 2022

#offrev22

Lily Country Club, Kløfta

